

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

9. listopadu 2023*

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Uznávání rozsudků, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v jiném členském státě – Rámcové rozhodnutí 2008/909/SVV – Článek 3 odst. 4 a článek 8 – Odmítnutí výkonu – Článek 47 druhý pododstavec Listiny základních práv Evropské unie – Základní právo na spravedlivý proces před nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem – Systémové nebo celoplošné nedostatky ve vydávajícím členském státě – Dvoufázový přezkum – Zrušení podmíněného odkladu výkonu trestu odnětí svobody uloženého členským státem – Výkon tohoto trestu jiným členským státem“

Ve věci C-819/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Landgericht Aachen (Zemský soud v Cáchách, Německo) ze dne 6. prosince 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 22. prosince 2021, v řízení

Staatsanwaltschaft Aachen

za účasti:

M. D.,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení: C. Lycourgos, předseda senátu, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot (zpravodaj), S. Rodin a L. S. Rossi, soudci,

generální advokát: N. Emiliou,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za nizozemskou vládu: M. K. Bulterman a C. S. Schillemans, jako zmocněnkyně,
- za polskou vládu: B. Majczyna, jako zmocněnec

* Jednací jazyk: němčina.

– za Evropskou komisi: S. Grünheid a K. Herrmann, jako zmocněnkyně,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 4. května 2023,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 4 a článku 8 rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii (Úř. věst. 2008, L 327, s. 27), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2008/909“), ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení týkajícího se žádosti o uznání a výkon rozsudku v Německu, kterým byl M. D. odsouzen polským soudem k trestu odnětí svobody v délce šesti měsíců.

Právní rámec

- 3 Body 5 a 13 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2008/909 znějí takto:

„(5) Procesní práva v trestním řízení představují rozhodující prvek pro zajištění vzájemné důvěry mezi členskými státy v justiční spolupráci. Vztahy mezi členskými státy, charakterizované zvláště vzájemnou důvěrou v právní systémy ostatních členských států, umožňují uznávání rozhodnutí, která byla přijata orgány vydávajícího státu, vykonávajícím státem. Měl by se proto zvážit další rozvoj spolupráce stanovené v nástrojích Rady Evropy týkajících se výkonu trestních rozsudků, zejména v případech, kdy byl vůči občanům Unie vynesena trestní rozsudek a byli odsouzeni k trestu odnětí svobody nebo k opatření spojenému se zbavením osobní svobody v jiném členském státě. Aniž je dotčena potřeba poskytnout odsouzené osobě odpovídající záruky, neměla by její účast v řízení již ve všech případech dominovat tím, že je vyžadován její souhlas s postoupením rozsudku jinému členskému státu za účelem jeho uznání a výkonu uloženého trestu.

[...]
- (13) Toto rámcové rozhodnutí ctí základní práva a zachovává zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii, které jsou vyjádřeny i v Listině základních práv Evropské unie, zejména v kapitole VI uvedené listiny. Nic v tomto rámcovém rozhodnutí by nemělo být vykládáno tak, že zakazuje odmítnout výkon rozhodnutí, jestliže na základě objektivních skutečností existují důvody domnívat se, že trest byl uložen za účelem potrestat určitou osobu z důvodu jejího pohlaví, rasy, náboženství, etnického původu, státní příslušnosti, jazyka, politického přesvědčení nebo sexuální orientace nebo že by této osobě mohla být z kterékoli z těchto příčin způsobena újma.“

4 Článek 3 tohoto rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Účel a oblast působnosti“, stanoví:

„1. Účelem tohoto rámcového rozhodnutí je stanovení pravidel, podle nichž členský stát, s cílem usnadnit společenskou rehabilitaci odsouzené osoby, uznává rozsudky a provádí výkon trestů.

„2. Toto rámcové rozhodnutí se použije, nachází-li se odsouzená osoba ve vydávajícím nebo vykonávajícím státě.

[...]

4. Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a zachovávat základní právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.“

5 Článek 4 uvedeného rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Kritéria pro postoupení rozsudku a osvědčení jinému členskému státu“, stanoví:

„1. Pokud se odsouzená osoba nachází ve vydávajícím nebo vykonávajícím státě a dala souhlas v těch případech, kdy je to podle článku 6 nutné, lze rozsudek a osvědčení, jehož jednotný formulář je obsažen v příloze I, postoupit jednomu z těchto členských států:

a) členskému státu státní příslušnosti odsouzené osoby, v němž tato osoba žije, nebo

b) členskému státu státní příslušnosti, který není členským státem, v němž odsouzená osoba žije, ale do kterého bude vypovězena, jakmile bude propuštěna z výkonu trestu, na základě příkazu k vyhoštění nebo vypovězení obsaženého v rozsudku anebo v soudním či správním rozhodnutí nebo v jiném opatření přijatém v důsledku odsuzujícího rozsudku, nebo

c) kterémukoli jinému členskému státu, než je členský stát uvedený v písmenu a) či b), jehož příslušný orgán souhlasí s tím, aby byly tomuto členskému státu rozsudek a osvědčení postoupeny.

[...]“

6 Článek 8 téhož rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Uznání rozsudku a výkon trestu“, stanoví:

„1. Příslušný orgán vykonávajícího státu uzná rozsudek postoupený v souladu s článkem 4 a postupem podle článku 5 a neprodleně přijme veškerá opatření nezbytná pro výkon trestu, nerozhodne-li se uplatnit některý z důvodů pro odmítnutí uznání nebo výkonu stanovených v článku 9.

[...]“

7 Článek 9 rámcového rozhodnutí 2008/909, nadepsaný „Důvody k odmítnutí uznání a výkonu“, stanoví:

„1. Příslušný orgán vykonávajícího státu může odmítnout uznání rozsudku a výkon trestu, pokud:

[...]

i) podle osvědčení uvedeného v článku 4 se dotyčná osoba nezúčastnila osobně soudního jednání, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, pokud ovšem osvědčení neuvádí, že tato osoba v souladu s dalšími procesními požadavky vymezenými vnitrostátním právem vydávajícího státu:

i) byla včas

- osobně předvolána, a tudíž vyrozuměna o plánovaném datu a místě konání jednání soudu, ve kterém bylo vydáno dané rozhodnutí, nebo jiným způsobem skutečně převzala úřední informaci o plánovaném datu a místě konání jednání soudu tak, aby bylo možné jednoznačně určit, že o plánovaném jednání soudu věděla,

- a

- byla informována, že rozhodnutí může být vydáno, pokud se jednání soudu nezúčastní,

nebo

ii) o plánovaném jednání soudu věděla a zmocnila svého právního zástupce, kterého si sama zvolila, nebo který jí byl ustanoven státem, aby ji na jednání soudu obhajoval, a byla tímto zástupcem skutečně na jednání soudu obhajována

nebo

iii) poté, co obdržela rozhodnutí a byla výslovně informována o svém právu na obnovení řízení nebo odvolání, které umožňují opětovné přezkoumání skutkové podstaty věci včetně nových důkazů a které mohou vést ke změně původního rozhodnutí:

- výslovně uvedla, že rozhodnutí nenapadne,

- nebo

- nepodala návrh na obnovení řízení nebo odvolání v příslušné lhůtě;

[...]"

8 Článek 17 tohoto rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Právo rozhodné pro výkon“, zní takto:

„1. Výkon trestu se řídí právem vykonávajícího státu. Pouze orgány vykonávajícího státu jsou příslušné rozhodovat s výhradou odstavců 2 a 3 o postupech pro výkon trestu a stanovit veškerá s tím související opatření, včetně důvodů pro předčasné nebo podmíněné propuštění.

[...]"

Původní řízení a předběžné otázky

9 M. D. je polský státní příslušník, který má obvyklé bydliště v Německu a byl rozsudkem Okresního soudu ve Štětíně-Prawobrzeže (Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże, Polsko) ze dne 7. srpna 2018 odsouzen v Polsku k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce šesti měsíců. Dotyčná osoba se nezúčastnila soudního jednání, ačkoli podle informací poskytnutých polskými soudy jí bylo předvolání na jednání zasláno na adresu v Polsku, kterou uvedla v rámci vyšetřování.

- 10 Usnesením ze dne 16. července 2019 tentýž soud zrušil původně uložený podmíněný trest a nařídil, aby byl trest odnětí svobody uložený M. D. vykonán. Důvody tohoto zrušení, a zejména odpověď na otázku, zda k němu došlo po novém odsouzení za trestný čin, ze spisu předloženého Soudnímu dvoru jasně nevyplynají.
- 11 Dne 13. srpna 2020 vydal Krajský soud ve Štětíně (Sąd Okręgowy w Szczecinie, Polsko) evropský zatýkácí rozkaz, na jehož základě byl M. D. zatčen v Německu. Rozhodnutím ze dne 17. prosince 2020 odmítlo Staatsanwaltschaft Köln (Státní zastupitelství v Kolíně nad Rýnem, Německo) vykonat tento zatýkácí rozkaz na základě čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkáčím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2002/584“), z důvodu, že dotyčná osoba měla již několik let obvyklé bydliště v Německu a proti svému předání polským orgánům vznesla námitky.
- 12 Dne 26. ledna 2021 předložil Krajský soud ve Štětíně (Sąd Okręgowy w Szczecinie) Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Nejvyšší státní zastupitelství v Berlíně, Německo) ověřenou kopii rozsudku ze dne 7. srpna 2018 spolu s osvědčením podle článku 4 rámcového rozhodnutí 2008/909, a to za tím účelem, aby byl trest odnětí svobody, který byl uložen M. D., vykonán v Německu. Věc byla postoupena místně příslušnému Staatsanwaltschaft Aachen (Státní zastupitelství v Cáchách, Německo).
- 13 Státní zastupitelství v Cáchách poté, co vyslechlo M. D., který uvedl, že nebyl předvolán na jednání, které se konalo v Polsku, a tvrdil, že výtky, které jsou proti němu uplatňovány, jsou neopodstatněné, rozhodnutím ze dne 2. listopadu 2021 požádalo senát pro výkon trestů Landgericht Aachen (Zemský soud v Cáchách, Německo), který je předkládajícím soudem, aby vyhověl žádosti o uznání a výkon rozsudku ze dne 7. srpna 2018 a usnesení ze dne 16. července 2019 Okresního soudu ve Štětíně-Prawobrzeże (Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże) a uložil M. D. trest odnětí svobody v délce šesti měsíců. Podle Státního zastupitelství v Cáchách byly všechny podmínky požadované pro výkon rozsudku vydaného v Polsku splněny. Zejména skutky, které vedly k odsouzení a které byly spáchány v období od března do června roku 2009, byly podle státního zastupitelství trestné podle německého trestního práva jako podvodná zpronevěra a padělání dokumentů.
- 14 Předkládající soud si klade otázku, zda může postupovat tak, že trest odnětí svobody uložený M. D. v Polsku odmítne prohlásit za vykonatelný v Německu z důvodu, že tento členský stát porušil čl. 47 druhý pododstavec Listiny a článek 2 SEU. Uvádí, že informace, které má k dispozici, poukazují na systémové nebo celoplošné nedostatky polského soudního systému k datům vydání rozhodnutí, jejichž výkon je požadován, tj. ke dni 7. srpna 2018, kdy byl vydán rozsudek Okresního soudu ve Štětíně-Prawobrzeże (Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże), a ke dni 16. července 2019, kdy bylo vydáno usnesení téhož soudu. V tomto ohledu odkazuje zejména na odůvodněný návrh Evropské komise podle čl. 7 odst. 1 SEU týkající se otázky právního státu v Polsku ze dne 20. prosince 2017 [COM (2017) 835 final], jakož i na nedávnou judikaturu Soudního dvora týkající se této problematiky.
- 15 V této souvislosti si Landgericht Aachen (Zemský soud v Cáchách) klade otázku, zda mu přísluší – jde-li o to uznat a vykonat v Německu trest odnětí svobody uložený M. D. v Polsku – aby sám určil, zda soudní systém tohoto členského státu vykazoval ve dnech 7. srpna 2018 a 16. července 2019 nedostatky a zda bylo porušeno základní právo dotyčné osoby na spravedlivý proces, anebo zda tak má učinit Soudní dvůr, aby zabránil rozdílům mezi členskými státy Unie. Pokud jde o věc

samou, má tento soud za to, že není zjevné, zda je řešení přijaté Soudním dvorem v jeho rozsudku ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky v systému soudnictví) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), týkajícím se rámcového rozhodnutí 2002/584, použitelné na rámcové rozhodnutí 2008/909, jelikož v naposled uvedeném rozhodnutí chybí ekvivalent bodu 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2002/584, a s ohledem na řešení přijaté Soudním dvorem v rozsudku ze dne 27. května 2019, OG a PI (Státní zastupitelství v Lübecku a ve Cvikově) (C-508/18 a C-82/19 PPU, EU:C:2019:456).

- 16 Landgericht Aachen (Zemský soud v Cáchách) se rovněž táže, jak postupovat v případě, že ke dni vydání jednoho či obou rozhodnutí, jejichž výkon je požadován, byla situace v oblasti právního státu ve vydávajícím členském státě uspokojivá, ale následně se vyvinula nepříznivě, takže v době, kdy soud vykonávajícího státu musí rozhodnout o uznání a výkonu odsuzujícího rozsudku, již uspokojivá není.
- 17 Za těchto podmínek se Landgericht Aachen (Zemský soud v Cáchách) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Může soud vykonávajícího členského státu, který rozhoduje o prohlášení vykonatelnosti, na základě čl. 3 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909 [...] ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem [Listiny] odmítnout uznání rozsudku jiného členského státu a výkon sankce uložené tímto rozsudkem podle článku 8 tohoto rámcového rozhodnutí, existují-li skutečnosti naznačující, že poměry v tomto členském státě byly v době vydání rozhodnutí, které má být vykonáno, resp. s ním souvisejících následných rozhodnutí neslučitelné se základním právem na spravedlivý proces, jelikož samotný systém soudnictví v uvedeném členském státě již není v souladu se zásadou právního státu zakotvenou v článku 2 SEU?

2) Může soud vykonávajícího členského státu, který rozhoduje o prohlášení vykonatelnosti, na základě čl. 3 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909 ve spojení se zásadou právního státu zakotvenou v článku 2 SEU odmítnout uznání rozsudku jiného členského státu a výkon sankce uložené tímto rozsudkem podle článku 8 tohoto rámcového rozhodnutí 2008/909, existují-li skutečnosti naznačující, že systém soudnictví v tomto členském státě není již v době rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti v souladu s uvedenou zásadou?

3) V případě kladné odpovědi na první otázku:

Je nutno před odmítnutím uznání rozsudku soudu jiného členského státu a výkonu sankce uložené tímto rozsudkem s odkazem na čl. 3 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909 ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny z důvodu, že existují skutečnosti naznačující, že poměry v tomto členském státě nejsou slučitelné se základním právem na spravedlivý proces, jelikož samotný systém soudnictví v tomto členském státě již není v souladu se zásadou právního státu, v rámci druhé fáze přezkoumat, zda se poměry neslučitelné se základním právem na spravedlivý proces v dotčeném řízení konkrétně nepříznivě dotkly odsouzené osoby?

4) V případě, že odpověď na první nebo druhou otázku bude záporná v tom smyslu, že rozhodnutí o tom, zda jsou poměry v členském státě neslučitelné se základním právem na spravedlivý proces, jelikož samotný systém soudnictví v tomto členském státě již není v souladu se zásadou právního státu, nepřísluší vnitrostátním soudům, nýbrž Soudnímu dvoru:

Byl systém soudnictví v Polské republice dne 7. srpna 2018 nebo dne 16. července 2019, resp. je systém soudnictví Polské republiky v současnosti v souladu se zásadou právního státu zakotvenou v článku 2 SEU?“

K předběžným otázkám

K první až třetí otázce

- 18 Podstatou první až třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 3 odst. 4 a článek 8 rámcového rozhodnutí 2008/909 musí být vykládány v tom smyslu, že soud vykonávajícího členského státu může sám odmítnout uznat a vykonat odsuzující rozsudek vydaný v trestním řízení soudem jiného členského státu, jestliže má údaje o tom, že v tomto členském státě existují systémové nebo celoplošné nedostatky, pokud jde o právo na spravedlivý proces a obecně o fungování soudního systému a dodržování zásad právního státu. V případě kladné odpovědi se předkládající soud táže, k jakému datu musí posuzovat existenci takových systémových nebo celoplošných nedostatků a zda se musí rovněž ujistit, že tyto nedostatky měly konkrétní dopad na situaci odsouzené osoby.
- 19 Stejně jako rámcové rozhodnutí 2002/584 konkretizuje rámcové rozhodnutí 2008/909 v oblasti trestního práva zásady vzájemné důvěry a vzájemného uznávání, které zejména v souvislosti s prostorem svobody, bezpečnosti a práva ukládají každému z členských států, aby až na výjimečné okolnosti vycházely z toho, že ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména základní práva, která unijní právo uznává [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 10. listopadu 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, EU:C:2016:858, bod 26, jakož i ze dne 22. února 2022, Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě), C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, bod 40]. Jak je zdůrazněno v bodě 5 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2008/909, toto rámcové rozhodnutí posiluje justiční spolupráci v oblasti uznávání a výkonu trestních rozsudků v případech, kdy byli občané Unie odsouzeni k trestu odnětí svobody nebo k opatření spojenému se zbavením osobní svobody v jiném členském státě, s cílem usnadnit jejich společenskou rehabilitaci.
- 20 Za tímto účelem článek 8 tohoto rámcového rozhodnutí stanoví, že vykonávající orgán je v zásadě povinen vyhovět žádosti o uznání rozsudku a o výkon trestu odnětí svobody nebo opatření spojeného se zbavením osobní svobody uložených v jiném členském státě, která mu byla postoupena v souladu s články 4 a 5 uvedeného rámcového rozhodnutí. Nevyhovět takové žádosti v zásadě může pouze z důvodů k odmítnutí uznání a výkonu, které jsou taxativně vyjmenovány v článku 9 téhož rámcového rozhodnutí.
- 21 Soudní dvůr však připustil, že za výjimečných okolností lze zavést další omezení zásad vzájemného uznávání a vzájemné důvěry (rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru, C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 82, jakož i citovaná judikatura).
- 22 Za určitých podmínek je tomu tak v oblasti upravené rámcovým rozhodnutím 2002/584 v případech, kdy je osoba, na niž byl vydán evropský zatýkací rozkaz, vystavena v případě předání do vystavujícího členského státu skutečnému nebezpečí nelidského a ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny. K tomuto řešení dospěl Soudní dvůr na základě čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, který stanoví, že tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost

ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 SEU, a dále na základě absolutní povahy základního práva zaručeného článkem 4 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru, C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, body 83 a 84).

- 23 Soudní dvůr následně rozhodl, že vykonávající orgán také může ve výjimečných případech evropskému zatýkácímu rozkazu nevyhovět, pokud předání vyžádané osoby může tuto osobu vystavit skutečnému nebezpečí porušení jejího základního práva na spravedlivý proces zakotveného v čl. 47 druhém pododstavci Listiny, a to s ohledem na zásadní význam tohoto práva jakožto záruky ochrany všech práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, a jako záruky zachování společných hodnot členských států stanovených v článku 2 SEU, zejména hodnoty právního státu [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky v systému soudnictví), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, body 48 a 59, jakož i ze dne 22. února 2022, Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě), C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, body 45 a 46].
- 24 Předkládající soud si klade otázku, zda lze takové řešení uplatnit i v případě žádosti, která nesměruje k předání osoby, na niž byl vydán evropský zatýkácí rozkaz, vystavujícím orgánům na základě rámcového rozhodnutí 2002/584, ale k tomu, aby rozsudek vydaný v jiném členském státě byl uznán a trest tam uložený byl vykonán ve vykonávajícím státě, pokud existují skutečnosti nasvědčující tomu, že poměry v tomto jiném členském státě v okamžiku přijetí rozhodnutí, které má být vykonáno, nebo pozdějších souvisejících rozhodnutí nejsou slučitelné se základním právem na spravedlivý proces zakotveným v čl. 47 druhém pododstavci Listiny.
- 25 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 3 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909 stanoví, že tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 SEU.
- 26 Kromě toho bod 13 odůvodnění tohoto rámcového rozhodnutí uvádí, že toto rámcové rozhodnutí „ctí základní práva a zachovává zásady zakotvené v článku 6 [SEU] a které jsou vyjádřeny i v Listině [...], zejména v kapitole VI uvedené listiny“, mezi něž patří právo na spravedlivý proces před nezávislým a nestranným soudem, stanovené v čl. 47 druhém pododstavci Listiny. V témže bodě odůvodnění se zejména uvádí, že „nic v [rámcovém rozhodnutí 2008/909] by nemělo být vykládáno tak, že zakazuje odmítnout výkon rozhodnutí, jestliže na základě objektivních skutečností existují důvody domnívat se, že trest byl uložen za účelem potrestat určitou osobu z důvodu jejího pohlaví, rasy, náboženství, etnického původu, státní příslušnosti, jazyka, politického přesvědčení nebo sexuální orientace nebo že by této osobě mohla být z kterékoli z těchto příčin způsobena újma“.
- 27 Z toho vyplývá, že stejně jako rámcové rozhodnutí 2002/584 musí být i rámcové rozhodnutí 2008/909 vykládáno v tom smyslu, že příslušný orgán vykonávajícího členského státu může za výjimečných okolností odmítnout uznání a výkon trestu uloženého ve vydávajícím členském státě, pokud má údaje o systémových nebo celoplošných nedostacích, které mohou ovlivnit nezávislost soudní moci v tomto členském státě a narušit tak podstatu základního práva dotyčné osoby na spravedlivý proces.
- 28 Konkrétně v odpovědi na dotazy předkládajícího soudu týkající se podmínek, za kterých může být výkon žádosti podané na základě rámcového rozhodnutí 2008/909 odmítnut v případech systémového nebo celoplošného porušování práva na spravedlivý proces ve vydávajícím členském státě, je třeba upřesnit, že možnost odmítnout uznání rozsudku a výkon trestu na základě čl. 3

odst. 4 rámcového rozhodnutí 2008/909 z důvodu, že by mohlo být porušeno základní právo na spravedlivý proces, předpokládá, že příslušný orgán vykonávajícího členského státu provede dvoufázový přezkum.

- 29 Tomuto orgánu přísluší v první fázi určit, zda existují objektivní, spolehlivé, přesné a řádně aktualizované informace, které mají prokazovat existenci skutečného nebezpečí, že z důvodu systémových nebo celoplošných nedostatků, pokud jde o nezávislost soudní moci vydávajícího členského státu, dojde v tomto státě k porušení základního práva na spravedlivý proces, které je zaručeno čl. 47 druhým pododstavcem Listiny [obdobně viz rozsudek ze dne 22. února 2022, Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě), C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, bod 52, jakož i citovaná judikatura].
- 30 V takovém případě musí příslušný orgán vykonávajícího členského státu ve druhé fázi konkrétně a přesně ověřit, do jaké míry mohly mít nedostatky zjištěné v první fázi vliv na fungování soudů vydávajícího členského státu, které jsou příslušné k rozhodování v řízeních, jež byla vůči dotyčné osobě vedena, a zda s ohledem na její osobní situaci, povahu trestného činu, za který byla souzena, a skutkové okolnosti odsuzujícího rozsudku, jehož uznání a výkon jsou požadovány, jakož i případně s ohledem na doplňující informace poskytnuté tímto členským státem na základě tohoto rámcového rozhodnutí, existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že k takovému nebezpečí v projednávaném případě skutečně došlo [obdobně viz rozsudek ze dne 22. února 2022, Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě), C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, bod 53, jakož i citovaná judikatura].
- 31 V tomto ohledu skutečnost, že v rámcovém rozhodnutí 2008/909 chybí ekvivalent bodu 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2002/584, podle kterého lze výkon evropského zatýkacího rozkazu pozastavit pouze v případě závažného a trvajícího porušování zásad stanovených v čl. 6 odst. 1 SEU některým členským státem, jež bylo zjištěno Radou Evropské unie podle čl. 7 odst. 1 SEU, který se týká možnosti obecně pozastavit mechanismus evropského zatýkacího rozkazu vůči členskému státu, nemůže zpochybnit nutnost, aby příslušný orgán vykonávajícího členského státu provedl případ od případu ověření popsaná v předchozím bodě.
- 32 Rozsudek ze dne 27. května 2019, OG a PI (Státní zastupitelství v Lübecku a ve Cvikově) (C-508/18 a C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), na který odkazuje předkládající soud, se týkal otázky, zda orgány státního zastupitelství spadají pod pojem „vystavující justiční orgán“ ve smyslu rámcového rozhodnutí 2002/584, což není přímo relevantní pro otázku položenou v projednávané věci. V každém případě z tohoto rozsudku nelze vyvodit, že by systémové nebo celoplošné nedostatky, pokud jde o nezávislost orgánů soudní moci vydávajícího členského státu, postačovaly k tomu, aby zprostily vykonávající stát povinnosti uznat na základě rámcového rozhodnutí 2008/909 rozsudky vydané soudy vydávajícího členského státu a vykonat jimi uložené tresty [obdobně viz rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, bod 50].
- 33 Je totiž třeba připomenout, že existence takových systémových nebo celoplošných nedostatků nemá nutně dopad na všechna rozhodnutí vydaná soudy uvedeného členského státu v každém jednotlivém případě [v tomto smyslu obdobně viz rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, body 41 a 42].

- 34 Umožnit příslušnému orgánu vykonávajícího členského státu, aby z vlastního podnětu pozastavil mechanismus stanovený rámcovým rozhodnutím 2008/909 tím, že v zásadě odmítne vyhovět všem žádostem členského státu, jehož se tyto nedostatky týkají, o uznání rozsudků a výkon trestů, by zpochybnilo zásady vzájemné důvěry a vzájemného uznávání, na nichž je založeno toto rámcové rozhodnutí [obdobně viz rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu), C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, bod 43].
- 35 Dále na rozdíl od toho, co naznačuje předkládající soud, nepřísluší Soudnímu dvoru, nýbrž právě tomuto soudu, aby posoudil, zda důkazy předložené dotčenou osobou odhalují důvod pro odmítnutí uznání a výkonu odsuzujícího rozsudku vydaného v trestním řízení, o které se jedná ve věci v původním řízení, přičemž v souladu s judikaturou Soudního dvora představuje možnost takového odmítnutí výjimku, která musí být vykládána restriktivně [obdobně viz usnesení ze dne 12. července 2022, Minister for Justice and Equality (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě – II), C-480/21, EU:C:2022:592, bod 48 a citovaná judikatura].
- 36 Pokud jde o datum, z něhož musí příslušný orgán vykonávajícího členského státu vycházet pro účely tohoto posouzení, je třeba rovněž upřesnit, že v případě žádosti, na niž se vztahuje rámcové rozhodnutí 2008/909 a která směřuje k tomu, aby byl odsuzující rozsudek vydaný v trestním řízení v jednom členském státě uznán a vykonán v jiném členském státě, musí být přezkum existence systémových nebo celoplošných nedostatků soudního systému vydávajícího členského státu, zejména pokud jde o nezávislost soudů, nutně proveden s ohledem na situaci, která v tomto členském státě panovala ke dni tohoto odsouzení. Při tomto posouzení lze zohlednit vývoj této situace až do tohoto data. Naproti tomu v zásadě není namístě zohlednit vývoj této situace, ke kterému došlo po uvedeném datu.
- 37 Cílem tohoto přezkumu je totiž umožnit příslušnému orgánu vykonávajícího členského státu, aby na základě důkazů předložených dotyčnou osobou posoudil, zda takové systémové nebo celoplošné nedostatky mohly mít konkrétní dopad na trestní řízení vedené proti této osobě, které vyústilo v její odsouzení [obdobně viz usnesení ze dne 12. července 2022, Minister for Justice and Equality (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě – II), C-480/21, EU:C:2022:592, bod 41].
- 38 Z toho vyplývá, že je na předkládajícím soudu, aby při posouzení otázky, zda ve vydávajícím členském státě existují systémové nebo celoplošné nedostatky, jakož i při posouzení jejich možného konkrétního dopadu na situaci odsouzené osoby vycházel z okamžiku, kdy byla tato osoba odsouzena.
- 39 Naproti tomu není třeba se zabývat otázkou, zda jsou ve vydávajícím členském státě dodržovány zásady právního státu v okamžiku, kdy má příslušný orgán vykonávajícího členského státu rozhodnout o žádosti o uznání rozsudku vydaného ve vydávajícím členském státě a o výkon tam uloženého trestu, neboť smyslem takového řízení je, aby dotyčná osoba, která zdaleka nemusí být předána orgánům posledně uvedeného členského státu, zůstala ve vykonávajícím členském státě a vykonala zde svůj trest.
- 40 Totéž platí pro situaci ve vydávajícím členském státě ke dni zrušení podmíněného odkladu, pokud bylo o tomto zrušení rozhodnuto z důvodu porušení objektivní podmínky, s níž byl případně spojen původní trest, přičemž takové zrušení představuje pouhé donucovací opatření, které

nemění ani povahu, ani výši trestu [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. března 2023, Minister for Justice and Equality (Zrušení podmíněného odkladu), C-514/21 a C-515/21, EU:C:2023:235, bod 53, jakož i citovaná judikatura].

- 41 Pokud je však zrušení podmíněného odkladu výkonu trestu důsledkem nového odsuzujícího rozsudku vydaného v trestním řízení, což musí ve věci v původním řízení ověřit předkládající soud, je na příslušném orgánu vykonávajícího členského státu, aby posoudil poměry existující ve vydávajícím členském státě až do dne vydání nového odsuzujícího rozsudku v trestním řízení, jehož vyhlášení vedlo k tomuto zrušení, a umožnilo tak podat žádost o uznání a výkon původního trestu [obdobně viz rozsudek ze dne 23. března 2023, Minister for Justice and Equality (Zrušení podmíněného odkladu), C-514/21 a C-515/21, EU:C:2023:235, body 67 a 68].
- 42 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první až třetí otázku odpovědět tak, čl. 3 odst. 4 a článek 8 rámcového rozhodnutí 2008/909 musí být vykládány v tom smyslu, že příslušný orgán vykonávajícího členského státu může odmítnout uznat a vykonat odsuzující rozsudek vydaný v trestním řízení soudem jiného členského státu, jestliže má údaje o tom, že v tomto členském státě existují systémové nebo celoplošné nedostatky týkající se práva na spravedlivý proces, zejména pokud jde o nezávislost soudů, a jestliže existují závažné důvody se domnívat, že tyto nedostatky mohly mít konkrétní dopad na trestní řízení vedené proti dotyčné osobě. Je na příslušném orgánu vykonávajícího členského státu, aby posoudil poměry existující ve vydávajícím členském státě až do dne vydání odsuzujícího rozsudku v trestním řízení, o jehož uznání a výkon se žádá, a případně až do dne vydání nového odsuzujícího rozsudku, který vedl ke zrušení podmíněného odkladu původně uloženého trestu, o jehož výkon se žádá.

Ke čtvrté otázce

- 43 S ohledem na odpověď na první až třetí otázku není třeba odpovídat na čtvrtou otázku.

K nákladům řízení

- 44 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

Článek 3 odst. 4 a článek 8 rámcového rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii, ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009,

musí být vykládány v tom smyslu, že

příslušný orgán vykonávajícího členského státu může odmítnout uznat a vykonat odsuzující rozsudek vydaný v trestním řízení soudem jiného členského státu, jestliže má údaje o tom, že v tomto členském státě existují systémové nebo celoplošné nedostatky týkající se práva na spravedlivý proces, zejména pokud jde o nezávislost soudů, a jestliže existují závažné

důvody se domnívat, že tyto nedostatky mohly mít konkrétní dopad na trestní řízení vedené proti dotyčné osobě. Je na příslušném orgánu vykonávajícího členského státu, aby posoudil poměry existující ve vydávajícím členském státě až do dne vydání odsuzujícího rozsudku, o jehož uznání a výkon se žádá, a případně až do dne vydání nového odsuzujícího rozsudku, který vedl ke zrušení podmíněného odkladu původně uloženého trestu, o jehož výkon se žádá.

Podpisy